BUITEN

18E JAARGANG No. 38 ZATERDAG 20 SEPTEMBER 1924.

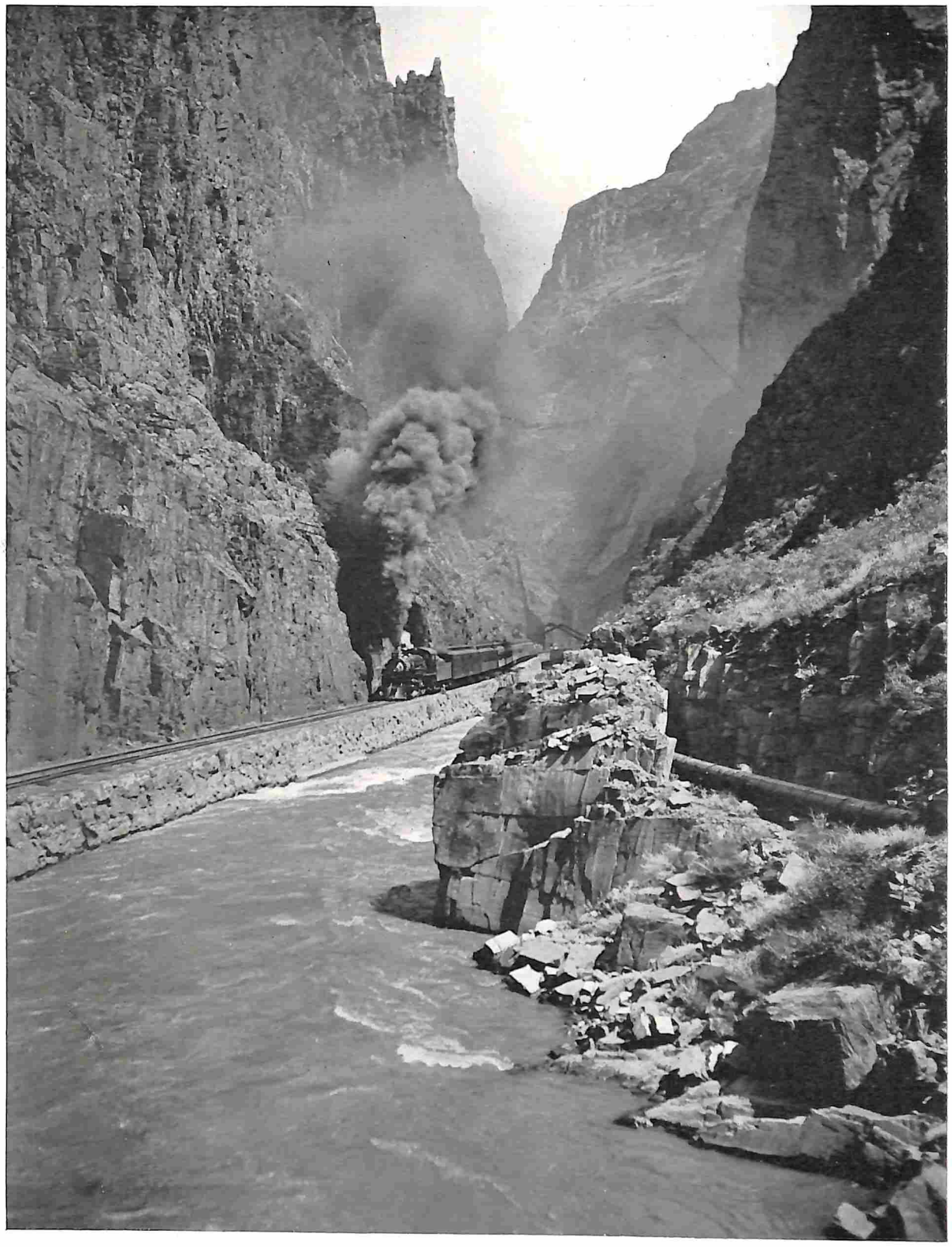

DE ROYAL GORGE, CANYON VAN DE ARKANSAS, IN COLORADO.

BUITEN
Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

De Royal Gorge, Canyon van de Arkansas, in Colorado, geïllustreerd . . . . blz. 445 en 447
Het droomland achter de bergen (16), door Gilbert Frankau . . . . . blz. 446
In Oost- en West-Hongarije, door Ervin von Kankowsky, geïllustreerd . . . . . blz. 448—453
Hooibroei, door M. Kramer. . . . . blz. 449
Haar uitstapje, door Bato . . . . . „ 450
Sallandsche schetsen (slot), door P. te Wechel, geïllustreerd . . . . . blz. 45 en 454
De palmen van Hyères door Dr. H. v. Cappelle. blz. 454—455
Bij San Bernardino in Californië, illustratie blz. 455
Hoeven en klauwen, door G. D. Roberts (17) „ 455
Het Walenpleintje te Amsterdam, illustratie „ 456

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers **Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam,** *met de toevoeging: „Voor de Redactie" of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.*

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvrage of een bestelling aan een adverteerder doet.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Het droomland achter de bergen.

Naar het Engelsch

17) door Gilbert Frankau.

Achter hen marcheerden de boodschappers en Phu-nan, De Gys' telescoop als een maarschalksstaf in zijn bruine vingers. „U volgt," zei Akiou. De Lange, reusachtig en slank onder zijn helm en De Gys, krachtig van borst, strijdspeer in één hand, bijl in de andere — Beamish, zich onbeteekenend, naakt en ongewapend voelend tusschen hen in — gingen voorwaarts met klinkende maliënkolder en rammelen van koper. Akiou vormde het einde van de rij en Pittising, de reusachtige kat — getrouw aan de traditie van haar soort — zag ze in het woud verdwijnen, achter de onbewegelijke spleten harer groene oogen overdenkend of de nieuw aangekomenen even gul zouden zijn met hun pauwenbeentjes. ✉ Zij marcheerden langs een van de paden, die Beamish vergeefs had trachten te onderzoeken, langs vier schildwachten, armen stijf in saluut opgeheven, door een donkeren tunnel in het kreupelhout, over een open plek en kwamen op een breeden weg tusschen gemerkte boomen. Het was nog vroeg, en de hooge hemel boven hun hoofden leek wit en koel. Een maaltijd van koude thee, saamgeperste rijst en wilde-zwijnenvleesch, gegeten onder de takken der boomen — want nu stond de middagzon vertikaal boven den weg — vond allen stil en warm en niet erg spraakzaam. ✉ Na afloop van het maal plukten zij bladeren, die zij uit vrees voor de zon tusschen hoofd en helm legden, en Beamish moest een soort van tulband van bladeren maken. De Gys voegde zich bij Akiou en zij marcheerden uren achtereen, tot Cyprian Beamish van uitputting bijna omviel. ✉ Eindelijk bleven zij halt houden in een open plek waartusschen de Harin stroomde en eensklaps zagen zij op haar snelle, roode golven een boot, die daar voor anker lag — de vreemdste boot, die zij ooit hadden aanschouwd. De kanten, glad als die van een oorlogsschip, stegen — twintig voet van koper — recht omhoog. Boven het bovendek waren voor- en achtersteven uitloopend in twee zwanenhalzen, met drakenkoppen versierd. De afstand van den eenen drakenkop tot den anderen was honderd-dertig voet. En de eenige weg om aan boord te komen bestond uit een overdekte valreep, met een angstaanjagenden hoek van den oever omhoog loopend. En aan den voet van deze valreep zagen zij voor den eersten keer Harinesische vrouwen. Er waren een dozijn; onderdanige schepseltjes met spleetoogen, oosterkleurig; vingers, die aan de toppen opkrulden, beenen tot aan de knie bloot. Haar haren, gitzwart en achterwaarts gestreken, lieten vierkante voorhoofden zien, hoog opgetrokken wenkbrauwen en dicht tegen het hoofd gegroeide ooren, waarvan de lelletjes uitgerekt waren door zware, alledaagsche sieraden. Lange ketenen van steentjes aan een touwtje geregen, hingen van den hals tot de enkels. Haar neuzen waren recht, haar jukbeenderen hoog, haar borsten bloot en haar uiterst kleine rokken van bijna doorzichtig katoen. ✉ „Zeg, Lange", sprak Beamish blozend, „ik droom toch niet? Die boot — en — hm — die dames — die zijn toch zeker *wezenlijk?*" „Zeer zeker. De dames vooral. Je hadt ze moeten zien toen De Gys en ik aankwamen. Wij moesten nu aan boord gaan, dokkie. De boot zal dadelijk vertrekken." „Maar hoe, voor den drommel, bewegen zij haar voort?" „Door boomen. Van het bovendek. Die drakendingen zijn roeren. Blijkbaar wordt zij aan den voor- en aan den achterkant bestuurd." ✉ Zij liepen tusschen de vrouwen door en bereikten het begin van de valreep; kropen met de borst tegen bamboe sporten langs den met koper beslagen tunnel omhoog; kwamen eruit op het campêche-houten dek; zagen naakte mannen met koper beslagen boomen uit de luiken halen; door Akiou begeleid, klommen zij een loodrechte ladder af naar een lange gang, waar aan beide einden lampen brandden en aan weerskanten deuren waren. ✉ Akiou opende een van de deuren en zij zagen De Gys, die reeds in buis en wijde broek gekleed, bij het licht van een tafellamp voor een enorme schaal met rijst en wilde-zwijnenvleesch zat. „Ik moet naar dek terugkeeren," zei Akiou, „intusschen zullen de bedienden voedsel brengen." De Lange verdween om zijn harnas uit te doen en Beamish ging zitten. „Mooi logies," bromde de Franschman. „Uitstekend!" ✉ De kajuit met den harden vloer, de lamp en de pijlspleten en de geheele inrichting der boot was een absolute copie van de kazerne bij de Poorten. „Laten wij eens naar boven gaan," stelde Dicky voor, nadat de maaltijd was afgeloopen. ✉ Zij klommen de bamboetrap op en bevonden zich in de koele, door sterren verlichte duisternis. Met groote moeite konden zij de gestalten der twintig boomers onderscheiden — gele automaten, die met opgeheven armen naar voren liepen en naar achteren met de armen omlaag. Bij het voorroer stond Akiou, den drakenkop onder den linkeroksel; bij het achterroer stond zijn tweede stuurman. Geholpen door den stroom maakte de boot 'n goede drie knoopen. „*Fantastique!*" mompelde De Gys. „Ongelooflijk." ✉ Zij gleden voort. Hier en daar gloeiden lichten als oogen bij de bochten der rivier. Zij hoorden het brullen van een tijger, het springen van visschen, een wild zwijn dat in den grond op den oever wroette; het snuiven van herten die dronken. „Naar bed!" besliste de Engelschman prozaïsch. ✉ Toen de drie mannen den volgenden dag ontwaakten, lag de boot voor anker en door de spleten boven hun legerstede konden zij het eerste blokhuis zien. Het stond daar, een miniatuur-nabootsing van hun oorspronkelijk kwartier, op een zandige plaats midden in de rivier. Vier schildwachten, in volle wapenrusting, met gespannen boog, pijlkokers aan hun voeten, bewaakten de vier waterwegen erheen. Toen hoorden zij weer het plassen der in het water gestoken boomen; hoorden het kraken van de scheepsroeren; zagen het blokhuis voorbij glijden, verdwijnen; en zij wisten dat zij nogmaals tusschen geboomte gleden. Maar toen zij ontbeten hadden en aan dek kwamen, zagen zij dat het geboomte zich meer dan een halve mijl van den oever had teruggetrokken. Bebouwde velden van zwarten, alluvialen grond strekten zich uit tusschen hen en het geboomte. ✉ Honderden naakte, gele mannen en eenige meisjes waren aan het werk in de papavervelden. „Het gewone volk," merkte Akiou op, zich bij hen voegend. De boog, dien hij droeg, was gespannen en een volle pijlkoker hing over zijn schouder. „Soms luieren zij. Dan mogen wij een beetje schieten — als oefening. — Maar niet genoeg — volstrekt niet genoeg!" ✉ De Gys vertaalde en Beamish, die het tooneel „verduiveld leuk" had gevonden, rilde, ofschoon de zon heet op zijn rug brandde. „Zou een pak slaag

niet voldoende zijn?" vroeg de Franschman. „Het is het bevel van de Mandarijnen; en toevallig een verstandig bevel." De Harinesiër liet peinzend zijn boogpees trillen. „Als ze bang zijn voor den boog, werken zij goed." „Er zijn weinig meisjes," zei De Gys. „En zij zijn leelijk," sprak Akiou lachend. „Waarom niet? Zij, die er goed uitzien, worden door de Mandarijnen tot vrouw genomen. Ook wij...." Hij weifelde, hield midden in zijn zin op, stak een sigaar aan en ging met gekruiste beenen op een van de geldkisten zitten. ✕ Dien heelen dag voeren zij langs de opiumvelden. Tegen den avond kwam het woud weer dichter bij hen, terwijl zij om het tweede blokhuis heen voeren, maar den volgenden morgen waren de boomen weer achteruit gegaan. Nu waren zij tusschen de rijstvelden. Hier waren de velden reeds groen en langs de rivieroevers laadden arbeiders dien eersten oogst, van de hulzen ontdaan, in open schuiten; en mannen, Mannen van den Boog, met gespannen wapens, bewaakten hen. ✕ Zoo voeren zij voort, dag aan dag, nacht aan nacht, den gelen hoofdstroom van de Harin af. Langs de heele rivier passeerden zij booten, die met producten geladen, naar de stad gleden; en langs den heelen rivieroever zagen zij het volk van Harinesië; levend, werkend, slapend, etend, hun producten leverend, hun huizen bouwend en hun kinderen groot brengend, precies zooals de Mandarijnen het voorschreven. Maar nergens langs de rivier zagen zij een gelukkig gelaat! ✕ Veertien dagen buiten de Poorten maakten de bosschen plaats voor vlak land. Nu konden zij sporen zien van vroegere beschaving: ruïnen van steenen dorpen; kanalen, droog of met onkruid begroeid; ingestorte pagoden; vervallen bruggen; marktplaatsen waar alleen grijze apen brabbelden en de wilde zwijnen wroetten en hagedissen den heelen middag in het heete zonlicht sliepen. „De Steden der Kooplieden," verklaarde Akiou. „Dezen zijn allen reeds lang gestorven." ✕ Plotseling zagen zij Bu-ro zelf, laag en ver opdoemend boven de violette schemering van het vlakke land. Op dien afstand, in het vage, onzekere licht dat het waarnemen door de telescoop moeilijk maakte, kregen alle architectonische details — zelfs de Ingangen van het Groote Stadion en de Barakken der Boogschutters en de Pyramide van den Keizer — onduidelijke omtrekken, zwarte bulten tegen de ondergaande zon. Maar voor Akiou was deze aanblik voldoende. Met een kreet naar den stuurman bij het achterroer, liet hij den drakenkop onder zijn arm uitglijden en bleef overeind staan, met beide armen opgeheven, de ellebogen naar buiten gekeerd, in het oude saluut. En toen hoorde de Lange voor den eersten keer den Bloedzang der Harinesiërs, den Zang, die ouder is dan de aarde zelf. Er is tijd noch wijs in dien zang, rijm noch rhythme noch samenhang; alleen de oude woorden, haat en kracht en het trillen van de pijl als zij de gespannen pees verlaat. En Akiou zong hem staande, het bloedlicht in zijn oogen, de armen opgeheven naar het bloedrood van de ondergaande zon: „*West-west-west*!" zong Akiou. „*De goden kwamen uit den zonsopgang. Leven de goden?*" „*Neen-neen-neen*!" zongen de matrozen. „*De goden zijn dood. Wij doodden ze met den boog. Westelijk-westelijk-westelijk, gingen zij. In den zonsondergang. De zonsondergang is rood van het bloed der goden.*" „*En zij zullen niet weer leven.*" Nu klonken de schrille stemmen der mannen hoog boven die van hun leider uit: „*Zij zullen niet leven. Want wij haatten de goden. De Boog — de Boog — de Boog doodde hen. Wij-wij-wij-doodden hen. Want de koning-de koning-de koning is onze meester en wij staan boven de goden.*" ✕ Even plotseling als hij was begonnen, eindigde de zang. Het bloedlicht verdween uit Akiou's oogen. Weer leunde hij tegen het roer; weer was hij de Oosterling, glad van gezicht, onbewegelijk, een geel geheim tusschen den zonsondergang en den nacht. „Het is ons gebruik," mompelde hij naar de Gys. „Het zijn heel oude verzen; ik kan ze niet vertalen in het Kwan-kwa, dat gij spreekt." „Oude gebruiken zijn goede gebruiken," antwoordde de Franschman, die er niets van had begrepen. Maar de Lange, die het had verstaan, rilde. ✕ Dien avond ankerden zij bij Laatste Eiland — het gewone, zandige eiland midden in de rivier.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

HOE BOOG SHELVI EN ZWAARD RECHT IN STAD BU-RO KWAMEN.

✕ „De Gys, wat zijn je plannen?" De Lange, in volle wapenrusting van helm tot voetstukken, degen in zijn gordel, Boog Skelvi in zijn hand, zag Laatst Eiland achter het schip verdwijnen. Ochtendnevel bedekte de vlakte. Akiou en Beamish waren beneden. „Plannen?" De Gys speelde met het gevest van zijn zwaard. „Hoe kan men plannen maken? Wij zijn twee mannen tegen een heel volk." „Je vergeet Beamish en Phu-nan." „Een bruine wilde en een blanke dokter. Ba!" Een reusachtige hand streelde den baard; roodbruine oogen keken neer op de geldkisten. „Geloof je dat wij deze Mandarijnen kunnen omkoopen, zooals wij Moeder Mathurin hebben omgekocht?" „Negrini schijnt dat geprobeerd te hebben — en vergeefs." „Ja. Hij gaf Kun-mer tien duizend piasters. Misschien kunnen wij meer bieden." „Ik betwijfel het." De Lange schudde zijn hoofd en zijn helm. „Die verwenschte kolenbakken. Na veertien dagen verliest men de gewoonte eraan." „Je ziet er tenminste indrukwekkend uit, vriend. Een zuil van koper. Ongetwijfeld zal de vrouw Su-rah verliefd op je worden." „Ik hoop eerlijk van niet," zei Dicky. De Gys lachte. „O, gij Angelsaksers! Wees niet bang, *mon vieux*, ik geef je mijn woord, dat ik je zal beschermen. Maar onze plannen?" „Hebt gij een plan, kolonel?" „Ja", spraken de strakke lippen onder de snor. „Hoe dan ook moeten wij den weg naar Trillenden Steen zien te ontdekken — en daarheen de vlucht nemen. Eenmaal bij het Bloemenvolk gekomen, zullen wij wel in staat zijn —" Akiou verscheen plotseling op het dek en brak het gesprek af. De Harinesiër droeg een zilveren wapenrusting, een zilveren helm, boog en pijlkoker, zwaard en werpbijl. Na hem kwam een voor een de volle compagnie de trap op — alleen behalve de boodschappers, de twintig mannen, die boomden en de twee aan de roeren — in volle oorlogsuniform, met gespannen bogen, vastgemaakte handschoenen, pijlen in hun linkerhand. Zwijgend gingen zij op dubbele rijen staan, het gelaat naar buiten gekeerd, midden op het dek. ✕ Toen zijn mannen waren opgesteld stapte Akiou naar voren; legde zijn boog tegen de verschansing; zond de stuurlieden weg, nam zelf het roer in handen. Hem volgend langs de rij van onbewegelijke mannen, zagen De Gys en Dicky, dat de ochtendnevel nog niet tot de rivier was gedaald. Beamish, wiens bloote voeten geen geluid maakten op het houten dek, voegde zich bij hen. „Koud!" mompelde hij. „Voor jou!" De Gys keek minachtend naar de rillende gestalte in gele zijde. „Zeg dat Skelvi gespannen moet worden," riep Akiou met zijn oogen gevestigd op de vage oevers vóór hem. „Wij naderen de Binnen-poorten." De Gys vertaalde het en de Lange, het zeven voet lange wapen vertikaal tusschen zijn bloote knieën houdend, liet den ondersten nok steunen op het enkelstuk van één voetstuk. Zijn rechterhand tot ooghoogte opgeheven, greep het gladde hout, trok het naar zich toe; zijn linkerhand trok de losse pees met gemak over den bovensten nok. Toen liet zeer langzaam de rechterhand haar greep los en de pees zat strak over den boog. ✕ Dit had schijnbaar den Lange volstrekt geen moeite gekost; maar Akiou, die bogen kende en wist dat geen andere man in het Rijk der Gele Eilanden Skelvi kon spannen, keek zijdelings van het roer naar dit verbazende feit. Hij gaf een bevel en de onbewegelijke mannen stonden in rust. ✕ Gaandeweg klaarde de mist op en plotseling zagen zij de Binnen-Poort. Aan beide zijden stegen de oevers loodrecht omhoog, maar vóór hen, op nauwelijks acht honderd meter afstand, doemde een groote poort van gitzwarten steen op, steunend op twee enorme stutten.

(Wordt vervolgd).

De Royal Gorge, Canyon van de Arkansas.

Bij de voorplaat.

✕ Beeldden wij in het vorig nummer de indrukwekkende schoonheid van Colorado's bergland bij den Grand River af, de voorplaat in dit nummer brengt een gedeelte van den bovenloop der Arkansas, een der voornaamste zijrivieren van den Mississippi, in beeld en wel daar, waar de rivier in zijn bovenloop de diepe kloof vormt, die den naam van Royal Gorge draagt. Ook deze plaat geeft een goeden indruk van het woeste bergland van den staat Colorado. Canon City ligt aan den ingang van den op de voorplaat afgebeelden kloof, de meest grootsche canyon in de wereld, welke door een spoorweg doorsneden wordt. De muren van massief, ten deele gekleurd graniet, rijzen stijl omhoog, terwijl de kloof op enkele plaatsen zoo smal is, dat men de rails boven den bergstroom heeft moeten hangen. ✕ De Arkansas ontspringt ter hoogte van 3600 M. op den z.g.n. Sawatch-keten, in het oostelijk gedeelte van de Rocky Mountains. Haar water wordt in Colorado voor besproeiing gebruikt, met het gevolg, dat de rivier meer stroomafwaarts des zomers over groote afstanden droog ligt.

Foto v. Kankovsky.

OUDE SCHAAPHERDER IN DE HONGAARSCHE POESTA.

IN OOST- EN WEST-HONGARIJE.

AAN den voet der Karpaten, in de nabijheid van de in Oostelijk Hongarije gelegen stad Debreczin, het „Rome" der Hongaarsche Calvinisten, strekt zich de groote „poesta" Hortobágy uit. Dagenlang kan men wandelen over de uitgestrekte vlakte, die overal een zelfde beeld biedt, behalve dat op vele plaatsen onbegroeide zandige strooken de met gras begroeide gedeelten afwisselen. Sinds duizend jaren is hier weinig of niets veranderd. Als voor duizend jaren weiden de talrijke paarden- en hoornveekudden op de groene vlakte, als voor duizend jaren houdt de herder, met door de zon verbrand gelaat, en gekleed als zijn voorvader voor duizend jaar, toezicht op de kudde. Aan oeroude tijden herinneren ons de plompe wagens met hun houten wielen, voortgetrokken door langzame buffels, volgeladen met wol en dierenhuiden. Terzijde rijdt de krachtige zoon van de poesta. Hij brengt zijn lading naar het dichtstbijgelegen spoorwegstation en een merkwaardig anachronisme is dit samentreffen van buffelwagen met ruiter en het stoomros, van welks diensten hij nimmer gebruik maakt. 't Is als een ontmoeting van het verleden met het heden. ✉ Laat ons eens deze poesta bezoeken. Flinke paarden brengen ons van het spoorwegstation naar de dichtstbijgelegen *Czárda* — zoo noemt men de eenzaam in de poesta gelegen herberg — die wij eerst na een halven dag rijden bereiken. Hier kan men eten, drinken en slapen. De rust doet goed na den langen rit in den brandenden zonneschijn ! Heel in de vroegte, om 2 uur des nachts reeds, als de lucht nog koel is, wordt weer ingespannen, en vóór de zon haar hoogtepunt bereikt, bevinden wij ons op de *Tanya*, het zomerverblijf van de Hongaarsche kleine grond-en kuddenbezitters, die in de nabijheid van de Hortobágy, meestal te Debreczin, wonen. De poesta-bewoners zijn zeer belangwekkende menschen van hooge gestalte, krachtig, met open, eerlijke blikken, die onvervaard gevaren en ontberingen trotseeren. Met hun stalen armen buigen zij den nek van een opstandigen stier, en op dezelfde armen houden en wiegen zij voorzichtig en zachtjes hun kleine kinderen. Wat hun geloof betreft, zij zijn trouwe volgelingen van Calvijn. Voor de groote feestdagen zitten zij reeds vóór middernacht in den zadel, om des morgens tijdig in de kerk te zijn. Voor den aanvang der maaltijden wordt steeds een gebed uitgesproken; dan gaan heer en knecht te zamen aan tafel zitten. Onderscheid in rang of stand wordt niet gemaakt: de grondbezitter behandelt zijn personeel als leden der familie. Eerstgenoemde is meestal een vermogend man. Honderden paarden, runderen, varkens en schapen zijn z'n eigendom, en een talrijk personeel heeft hij in dienst voor de bewaking zijner kudden. ✉ Op de paarden wordt door den *Ceikós* toezicht gehouden. Deze bewakers zijn kranige ruiters, die zoo vast in den zadel zitten, dat zij met 't paard één geheel schijnen te vormen, en mèt de Arabieren van meening schijnen te zijn, dat het aardsche paradijs op den rug van het paard ligt. Verwijdert een van de aan zijn zorgen toevertrouwde paarden zich te ver van de weidende kudde, dan werpt de Ceikós zich op zijn volbloed paard, zonder zadel en toom, slechts met een halster rijdend; in de rechterhand houdt hij de lasso, als een stormwind vliegt hij den vluchteling achterna, werpt hem de strik om den hals, rukt het wederspannige dier eenige malen op den grond, en als het voldoende verootmoedigd is, voert hij het naar de kudde terug. Een prachtig schouwspel is het, als de paarden van een verafgelegen weide naar de drinkplaats gedreven worden. Met wapperende manen en stampende hoeven stormt de kudde over de poesta, omgeven door de ruiters, die met luide kreten, hoog-geslingerde lasso's en knallende korte zweepen de mooie halfwilde dieren leiden. ✉ Een interessant type is de schaapherder, die met een groote ronde vilthoed, vermoedelijk een erfstuk van zijn grootvader, en zijn langen herdersstaf op den rug van zijn ezel zit. Zijne voeten raken bijna den grond, hij rookt een lange pijp, en dood op zijn gemak volgt hij zijn vredig weidende kudde. De zorg voor 't hoornvee is aan den herder overgelaten, die daarbij door een groote, krachtige hond geholpen wordt. De kalme dieren geven hem weinig moeite; een enkele maal geraakt hij in conflict met een jongen gehoornden stier, dien hij echter onvervaard met zijn knuppel tot rede brengt. ✉ Het leven op de poesta begint met de eerste voorjaarsdagen en eindigt bij het eerste vallen van de sneeuw. Negen tot tien maanden lang leven de geharde zonen van de poesta ver van hun dorpen, ver van vrouw en kind, meestal onder den blooten hemel. Slechts den strengen winter brengen zij in hunne huizen, de dieren in hunne stallen door. Een gedeelte van de runderen echter, de half-wilde magere ossen, brengt zelfs den winter onder den blooten hemel door, binnen een omheining, waar het noodige voedsel is bijeen gebracht. Gelukkig zorgt de natuur voor deze dieren: lang en dicht behaard zijn hunne lichamen; ook hun huid is zeer dik. Ze hebben echter veel te lijden van de larven der *Hypoderma-bovis*-vlieg, welks beet bulten ter grootte van een vuist veroorzaakt, en van de zwermen kraaien en eksters, die, wild door koude en honger, de ossen aanvallen en de bulten openpikken, om zich van de larven meester te maken. De arme dieren kunnen heel weinig

tegen die aanvallers beginnen.....

Nadat we, gedeeltelijk door eigen aanschouwing, gedeeltelijk door de mededeelingen van de vriendelijke en gastvrije bewoners van de *Tanya*, nader met het leven der poesta-bewoners hebben kennis gemaakt, rijden we naar het station terug, vanwaar ons de trein binnen weinige uren brengt naar een ander belangwekkend stukje Hongarije, naar Mezókövesd, de stad der *Matyo's*. Afstammend van Koen-Tartaansche volken, zijn zij in taal en gebruiken echt oudhongaarsch, en in hun kleederdracht blijven zij de eeuwenoude traditie getrouw. Als streng geloovig katholiek, gaat des Zondags ieder, groot en klein, naar de mis. De zuigelingen worden door de moeders gedragen, de gebrekkige grijsaards door hun kleinkinderen geleid, maar ieder gaat ter kerke. Des morgens van 5 tot 12 uur wordt elk uur de mis bediend; de kerkbezoekers zijn in groepen verdeeld en iedere groep vult de kerk geheel. De kleeren, die men bij deze gelegenheid ziet, zijn eenig in hun soort. De bonte kleuren van een carnaval te Nice, de levendige drukte op de Broodway te New-York, verbleekt bij de pracht en het gewoel op het plein voor Mezókövesd's groote kerk. Nauw is de zon opgegaan, of reeds komen op prachtige volbloed-paarden met lange manen de jonge mannen van de dorpen in de nabijheid aanrijden. Dan volgen de kinderen, kleine jongens en meisjes, twee aan twee in lange rijen, met hun bonte kleeren lijkend op bloemslingers, en die, door zorgzame moederhanden gekleed en gesierd, ter kerke komen, om met hun reine schoonheid het godshuis te vullen. De volwassenen komen met snelle korte schreden, van tien tot vijftien in een rij, meisjes, jongens, jonge vrouwen (tot het derde jaar van haar huwelijk wordt een jonge vrouw *Menyecske* genoemd), vrouwen en mannen allen van elkaar gescheiden. Ernstig loopen de jonge mannen voort, gichelend en verholen naar hen kijkend de meisjes, trotsch en stil, met gevouwen handen, de vrouwen. De mooiste groep wordt gevormd door de „dochters van Maria", zooals de verloofde meisjes worden genoemd (zie de afbeelding op blz. 450). In sneeuwwitte gewaden, met tiara-achtigen hoofdtooi, rijk van zilveren versierselen voorzien, staan zij tijdens de mis ter zijde van het altaar, met oogen vol devotie en vol hoop op het komende geluk. Als een rijk, met oostersche kleuren schitterend Perzsich tapijt, woelt de menigte voor onze verbaasde oogen. Dan klinkt plechtig klokkengelui, de deuren der kerk worden geopend, en het prachtige tooneel verdwijnt, als een droomgezicht, door Fata Morgana te voorschijn getooverd.

(Slot volgt). ERVIN V. KANKOWSKY.

Foto v. Kankowsky.

VERLOOFDE PAREN VAN HET MATYO-VOLK.

HOOIBROEI.

HOOIBROEI is een gevaarlijk iets op een boerderij. Meermalen leest men in de krant, dat een hoeve is afgebrand door het broeien van hooi. Brand door broei kan voor den boer een ruïneerende schadepost worden, daar de brandassurantie, volgens contract, in sommige gevallen — als bijv. geen voldoende maatregelen ter voorkoming zijn genomen — de vergoeding kan weigeren. Dat weet de boer heel goed en daarom zal hij den broei zoo veel mogelijk voorkomen of tegengaan; maar ook om z'n koeien, die van zwaar gebroeid hooi ziek worden. Het broeien is een gistingproces, waarbij zich zoo'n hooge temperatuur kan ontwikkelen, dat vuur ontstaat. Niet altijd echter komt daar brand van. Door den zwaren druk kan het vuur soms „geen uitweg vinden", of liever, geen lucht kan worden aangevoerd. Bij afneming van den broei dooft het vuur dan weer. Meermalen heeft men 's winters bij het afsteken van 't hooi asch gevonden. Dan had men 's zomers dagen, misschien weken lang als het ware op een vuurberg gewoond. Kan de boer geen maatregelen nemen tegen den broei? Voor een deel wel. Hoe droger het hooi binnenkomt, hoe minder het gevaar voor broeien is. Maar ongelukkig, als de boer bij het thuishalen van zijn hooioogst er regen in krijgt. Dan gaat het hooi schimmelen of broeien. Schimmel in 't hooi is 's winters een ellende voor boer en voor beest. Dan kan de stal bij het voeren soms vol schimmelstof staan, zoodat de ademhaling belemmerd wordt. Bovendien is schimmelig hooi een zeer ongezond voer. Om schimmelvorming te voorkomen is 'n beetje broei zeer gewenscht. Dan verdampt het vocht en kan men soms dagen lang een wolk van waterdamp uit het kistgat (het hooge dakraam) zien komen. Wie niet weet, wat het is, denkt dan al aan rook en brand.... Maar de boer spreekt van een „gezonden broei". Ook door etgroen kan het hooi gaan broeien. Etgroen is tweede groen, het heerlijke, frissche nieuwe gras op een afgemaaid hooiveld. Als dagen lang de zon niet schijnt, of door regenweer de boer niet aan den slag kan komen, groeit het etgroen door het afgemaaide gras heen en wordt later bij 't harken afgerukt. Het gaat half of bijna niet gedroogd den hooiberg in en geeft door het groote vochtgehalte aanleiding tot broeien Verder kan ook de grassoort van invloed zijn op het broeien; ook de vorm van den hooiberg. Zoo'n zgn. gezonde hooibroei moet natuurlijk niet te erg worden. Dan gaat het gezonde er af. Dat merkt men dadelijk aan den eigenaardigen broeireuk, die de reukzenuwen pijnigt. Een lichte hooibroei parfumeert de lucht heel aangenaam. Om te zorgen, dat de broei niet te erg wordt, plaatst de boer soms een latten koker, een zgn. hooipomp, in zijn hooiberg, om de hitte

Foto v. Kankowsky.

KINDEREN VOOR DE KERK TE MEZÓKÖVESD.

af te voeren. Ook strooit men wel eens een rijke hoeveelheid zout tusschen het hooi. ✍ Maar als de broei eenmaal aan den gang is en de hooiberg „zoo erg de koorts krijgt" — heb 'k een boer eens typisch hooren zeggen, — dat de roode haan er uit zou vliegen (brand), dan kan alleen door zeer ingrijpende maatregelen het brandgevaar worden afgewend. Door een diep gat in het hooi te graven moet de broeihaard worden weggenomen. Dat heet „spitten"; en 't gebeurt ook met een spa, die vlijmscherp geslepen is. „Spitten" is een zwaar en ongezond werk, daar het onder zoo'n geweldige broeihitte moet gebeuren. Meermalen liep een arbeider er longontsteking door op. ✍ Een hooischelf wordt bij hevigen broei vaak „omgezet", soms wel tweemaal. En een hooiberg moet weleens half worden leeggehaald. Een dure en lastige geschiedenis! En daarom gaat de boer er maar niet zoo dadelijk toe over, natuurlijk. Nauwlettend onderzoekt hij alle dagen, of de broeihitte niet afneemt. Dat doet hij met een zgn. hooiijzer. Dat is een ijzeren piek van een meter of vijf lengte. Met een grooten houten hamer (een slaai) wordt het ijzer in 't hooi gedreven. Na eenigen tijd trekt men het er uit, wat vaak heel moeilijk gaat, vooral als aan het eind een haakje zit om een plukje hooi uit het inwendige mee te voeren. Het ijzer kan soms zoo heet geworden zijn, dat het niet vast te houden is (niet te „doogen", zegt de boer). Dan wordt de broei gevaarlijk. En als daarbij het plukje hooi bijna zwart ziet, weet de boer wel, hoe laat het is. Dan onderzoekt hij ook zijn hooi nog wel eens met de zgn. hooiboor, een werktuig dat tamelijk veel hooi naar buiten brengt en zoo den omvang en de plaats van den broeihaard nauwkeuriger leert kennen. Als ook de hooiboor op dreigend brandgevaar wijst, besluit de boer, noodgedwongen, te gaan „spitten". ✍ Hoewel de meeste boeren zelf hun hooi „ijzeren" om met den gezondheidstoestand van berg en schelf op de hoogte te blijven, is op elk daarvoor in aanmerking komend dorp een commissie ingesteld om deskundig den hooibroei te onderzoeken. De leden worden door het gemeentebestuur aangesteld en dragen den naam van *hooisteker*. Zij adviseeren den boer, wiens hooi gevaarlijk broeit, tot „spitten". Het advies is niet bindend; maar zoo brand ontstaat en de boer zich niet heeft laten raden, krijgt hij grooten last met de Assurantie. ✍ 't Is een eigenaardig gezicht de hooistekers met hun ijzer op schouder, als geduchte lansiers, van hoeve tot hoeve te zien trekken. De functie van hooisteker bestaat al lang. Zoo vond ik in verschillende resolutieboeken, al in de achtiende eeuw, de benoeming van hooistekers vermeld. In m'n aanteekeningen zie ik, dat ± 1800 (te Zunderdorp) een hooisteker als „honorarium" uit de dorpskas dertig stuivers ontving plus ⅛ vat bier. ✍ Het bovenstaande was reeds geschreven, toen ik in 't Oud-Archief van Amsterdam met de volgende resolutie uit 1673 bekend geraakte. ✍ Hoystekers geordeneert. Burgemeesteren ende vroetschappen van Buyckesloot 1) hebbende tot hoystekers voor desen zomer over haer dorpe geordoneert ende gestelt, Pieter Cornelis met Ysbrand Pieterss, Cornelis Claess met Jan Pieterss, de welcke eerstdaegens met het IJzer zullen omgaende de hoyen te visiteren ende te steken. Ende wijders te gaen om den anderen dage eerder ofte langer naer dat sij bevindende sullen de hoyen gestelt te sijn. Oock met haer lastmacht ende authoritheyt om de hoyen die te heet sijn te laten spitten sonder yemants tegenseggen. Aldus gedaen ende besloten den 2 Juny 1673. P. T. VREDENHUYS Secr.

✍ Hieruit blijkt, dat de functie van hooisteker reeds vóór 1673 bestond, en de nu nog gebruikte term *spitten* toen reeds in gebruik was. M. KRAMER.

1) De archiefstukken der geannexeerde dorpen worden in Amsterdam bewaard.

Foto v. Kankowsky.

IN OOST- EN WEST HONGARIJE.
VERLOOFD MATYO-MEISJE ALS „DOCHTER VAN MARIA".

HAAR UITSTAPJE.

HOE zij in den totaal ingesloten stadstuin binnengekomen is, zal nimmer met volkomen zekerheid uit te maken zijn. Wellicht was zij wel in der tijd met een of andere lading mest ofwel, als heel kleine dreumes nog, in een gevulden bloempot naar binnen geloodst. Of misschien was zij zóó reeds van 't begin — de grond was ongeveer een goede tien jaar geleden eerst bebouwd en.... hoe lang leeft een pad? — tegelijkertijd met de aangebrachte teelaarde op het terrein aanwezig. Hoe 't zij, zeker moest zij hier al lang verblijf hebben gehouden, want thans was 't met recht een dikke, vette en ronde padde — niet zoo erg veel minder dan 1 d.M. groot — die, buiten de platgetrapte en geharde paden, begraven ergens onder den rulleren grond der perken, den kouden winter rustig had afgewacht. En toen eindelijk, na een weekje van vroolijken Maartschen zonneschijn, de bovenlaag voldoende verwarmd en week geworden was, kroop onze heldin op zekeren dag tegen den schemer het hernieuwde leven tegemoet; en zij wrong en duwde net zoo lang, tot zij zich van den laatsten aarddruk bevrijd had en triompheerend haar eenzaam winterhol verliet. En zoo ving voor haar het nieuwe seizoen weer aan, dat, gelijk voor al haar zusteren, voor het grootste deel bestaat uit jacht op alle mogelijke schadelijke gedierte, o.a. insecten en slakken. Overdag, als 't warm is, bracht zij haar leven in volslagen rust door in een of ander koel holletje, liefst tusschen of onder wat steenen, waar geen vijanden haar gemakkelijk zouden verschalken. Maar als 't sombere regenweer — padden houden niet van droogte — tevens haar grauwgroen pakje welhaast niet tegen de omgeving deed uitkomen en àltijd gedurende den nacht, was zij weer op jacht. Dan kroop of huppelde zij, zwervend langs de paden of snuffelend tusschen de lage struiken en planten, en loerend in alle hoeken en gaten, den tuin steeds rond. Want haar eetlust was verbazingwekkend en overtrof altijd nog het ruimste aanbod. Zeker, dunkt mij, zou een paddenmaag een uitnemend voorbeeld zijn om, aan de hand van de wetten der elasticiteit, duidelijk te maken hoe het kleinere het grootere kan bevatten. Het was dan ook zonder eenigen twijfel haar werk, dat onze aardbeien zoo uitmuntend gedijden en verschoond bleven van het nachtelijk verwoestingswerk der zoo schadelijke aardslakken. Maar, een pad is, gelijk zeker wel alle dieren, nieuwsgierig. En dat brengt haar vaak op wegen en plaatsen waar zij nu toch niets te maken heeft. Althans wij weten niet wat zij er doet en hoe zij 't in haar grooten kop krijgt haar dik, bolrond, met wratten bezet lichaam zoomaar binnen onze woning en nog wel in een kamer te brengen. Toch is 't bekend, dat padden daarbij soms klaarblijkelijk een zekere belangstelling, een soort medegevoel in ons doen en laten of onzen persoon zelf aan den dag leggen. Welnu, op een mooien zomeravond was madame door de open tuindeuren mijn studeervertrek binnengewandeld. Zij had daar zeker haar onderzoek al beëindigd en was blijkbaar reeds op weg om vervolgens door de andere deur een kijkje in de gang te gaan nemen, toen hare vrijmoedigheid haar bijna een leelijk koopje bezorgde. Want, toen ik in 't donker mijn kamer binnentrad en de gangdeur wilde sluiten, raakte zij een oogenblik leelijk in de knel. Gelukkig was ik nogal bedaard te werk gegaan en beproefde eerst op den tast — ik dacht aan een verschoven vloerkleedje — de hindernis weg te nemen. Een vochtige koude aanraking deed mij mijn hand snel wegtrekken en eerst 't licht opsteken, om eens te zien wat voor vreemd voorwerp daar zoo koppig tusschen deur en drempel stand hield. En jawel hoor! daar zat de groote pad en ik geloof, dat zij 't kwaad genoeg heeft gehad. Daar ik

bevreesd was, dat deze klempartij wel eens kwade gevolgen voor haar na zich mocht slepen, heb ik haar eerst enkele dagen in de kamer bij mij gehouden, om haar wat op verhaal te laten komen. Den volgenden morgen zat zij nog precies zooals ik haar neergezet had. Doch daarna begon er verandering te komen en heeft zij mij vermaakt met de wonderbaarlijke wijze waarop zij met alle aangevoerde eetwaar weg wist. Het begon met een grooten worm en eindigde met alles wat ik maar aan aardslakken, torren, vliegen enz. uit den tuin bij elkaar vermocht te halen. Zoodra het aangevoerde slachtoffer zich bewoog, of door mij voorzichtig bewogen werd — wat stil ligt schijnt als voedsel buiten haar waarneming te vallen — richtte zij haar logge lijf op, kroop voorzichtig naderbij, boog den kop en dan.... floep, weg was de buit, zoo snel als het weerlicht, in 't ruime keelgat verdwenen. Men kon de beweging van het uitwerpen der tong — die vóór in den mond vastzit en waarvan het kleverig uiteinde in rust naar achteren is geslagen — daarbij niet volgen. Alleen een slikbeweging, een koddige knip met de uitpuilende oogen èn.... daar zat zij weer roerloos, paraat voor een volgend hapje. De beantwoording der vraag of een pad smaak heeft en waar die zetelt, behoort tot 't gebied der dierenphysiologie en -hystologie. Zóó gezien, dient men er wel sterk aan te twijfelen, of zij iets van een verschil proeft of dat zij wel weet wàt zij eigenlijk naar binnen speelt, behalve dan, dat 't bewoog en dat zij daarmee haar maag moet vullen; welk laatste natuurlijk slechts 't gehoorzamen is aan een innerlijken drang. En zij overhaast zich niet, als zij zich met behulp van haar kromme voorpooten met hun naar binnen staande teenen, kalm naar een nieuw slachtoffer wendt. ✕ Na drie dagen leek zij mij zeker weer volkomen in orde. Toen heb ik haar 's avonds ongemerkt weer in den tuin vrijgelaten; waarbij zij zich ditmaal met bekwamen spoed uit den weg maakte. En zij heeft zich gelukkig niet meer laten zien, want de vrouw des huizes had een verschrikkelijken angst en afkeer voor alles wat reptiel en amphibie was en zou 't afschuwelijk gevonden hebben als zij wist, dat ik het dier in den tuin hield.... om van die kamergeschiedenis nu nog maar te zwijgen. BATO.

SALLANDSCHE SCHETSEN

(Slot). DOOR P. TE WECHEL.

X. SNIEDERTIEN.

TOEN hij de school verliet, had zijn vader hem in de leer gedaan bij een kleermaker. Vader begreep, dat Hendrik Jan, met zijn kleine tengere gestalte en kreupele linker beentje, ongeschikt was voor iederen zwaren lichamelijken arbeid. Na zijn huwelijk, op 25-jarigen leeftijd, was Hendrik Jan een zaak begonnen voor eigen rekening; maar ofschoon hij altijd een handig kleermakersmaatje was geweest, viel hem zijn onafhankelijke leventje, waar hij altijd zoo naar had verlangd, niet mee. Zijn vroegere baas, die niet zoo heel ver af woonde, had een goeden naam bij de boeren en Jan kon er zich alleen redelijk doorheen slaan, doordat zijn vrouw er met bakeren zoo nu en dan een duitje bij verdiende. ✕ Toen na een twintigjarige echtvereeniging zijn vrouw stierf, deed hij de kleermakerswerkplaats aan kant, verhuurde zijn huisje aan twee oude luidjes, onder voorwaarde, dat hij over het kleine zijkamertje bleef beschikken, zond zijn eenige dochter als dienstmeisje naar een provinciestadje, waar zijn zoon al een paar jaar op een meelfabriek werkte en ging voortaan zelf den boer op, om er als rondtrekkend kleermaker zijn brood te verdienen; hij verhuurde zich voor 75 cent per dag en den vollen kost. ✕ Het was sinds dien tijd, dat zijn eigenlijke naam in het vergeetboek raakte en niemand hem anders noemde dan „Sniedertien." En Sniedertien was overal een graag geziene gast; ten eerste om zijn degelijk werk, maar ook om zijn onverstoorbaar goed humeur en de onuitputtelijke bron waarover hij scheen te beschikken, wanneer het er op aankwam een grap of mop te vertellen, al was het ook ten koste van een klant waar hij werkte. ✕ Overal waar Sniedertien aan huis kwam, bracht hij meteen een zonnestraal mee en het werd zelfs gewoonte, wanneer het ergens in de buurtschap eens buitengewoon vroolijk was toegegaan, schertsend te vragen: „Hoe is't, hei 'j Sniedertien bi'j oe in t' hüs ehad?" ✕ 's Morgens heel vroeg trok hij er al op uit en hij keerde vaak laat in den avond terug; z'n hospita Rieka had dus alleen Zondags voor hem te zorgen. ✕ Zijn zoon en dochter zag hij zelden of nooit; ze begrepen, dat vader niet bepaald uit weelde Winter en Zomer over de hei strompelde; van zijn kant was er dus allicht meer vraag dan aanbod te wachten. Toch kon Sniedertien van zijn om en bij de 6 gulden in de week, best rond komen; ja, en Rieka wist dat hij nog wel een centje opzij legde ook. Maar dat was iets wat haar niet aanging. Alleen een enkele maal, zoo eens in 't jaar, begon hij er zelf over, door zoo langs zijn neus weg tegen haar te zeggen: „Zie zoo, dat bin 't er al weer honderd bi'j." Geen mensch echter buiten Rieka, die van Sniedertien's spaarpotje ook maar het minste afwist. Hij spaarde, om later, op zijn ouden dag, onafhankelijk te wezen van zijn kinderen of Rieka, die overigens heel goed voor hem zorgde. ✕ In de week at hij uit één pot mee met de boeren; nu eens goed, uitstekend zelfs, dan weer wat minder. Maar niemand die Sniedertien tekort deed, omdat iedereen wist, dat hij bij al zijn grappen, z'n gulden en den kost dubbel en dwars verdiende. ✕ 't Zou met Sniedertien echter gaan, als met vele van zijn boeren-

Foto v. Kankowksy.

IN OOST- EN WEST-HONGARIJE.
EEN PAAR UIT DEN DEFTIGEN BOERENSTAND.

Foto v. Kankowsky.

IN OOST- EN WEST-HONGARIJE.
MATYO-VROUWEN, WACHTEND VOOR DE KERK.

klanten; hij liep door weer en wind en werkte net zoo lang, tot hij zelf wel begreep, dat zijn spaarpotje het — onaangebroken — niet zoo lang zou uithouden als oorspronkelijk in de bedoeling had gelegen. ✉ Toen hij tegen de zestig liep voelde hij zich op een guren voorjaarsmorgen zoo moe en afgemat, dat hij dien dag zijn aangenomen werk liet afbestellen en in zijn bedstee bleef liggen, om die niet weer te verlaten. ✉ Ten minste.... Ja, eens op een nacht meenden Rieka en haar man geschuifel te hooren op de deel en even daarna de klink van Sniedertien's kamerdeur oplichten. Ze gingen eens kijken en zagen nog juist Sniedertien met moeite over den rand van de bedstee kruipen. Beide schrokken en ze vroegen wat er was geweest; maar Sniedertien gaf mompelend een onverstaanbaar antwoord en verdween meteen onder de dekens. Den volgenden morgen kwam Rieka weer even op het geval van dien nacht terug; Sniedertien bleef zwijgen, maar toen Rieka aanhield, zei hij met een droog komiek gezicht: „Nou joa, a'j 't dan toch wêten wilt, ik hebbe even an de andere kante van de mölle ekeken, of ze mi'j doar al hebben kunt." ✉ Sniedertien, die wel wist dat hij het niet al te lang meer zou maken, had hier gezinspeeld op zijn aanstaande verhuizing naar het kerkhof, dat wel een half uur voorbij den molen was gelegen. En Rieka wou zich eerst bij zooveel gebrek aan ernst, „mit God en de dood veur oogen" zooals ze later zei, boosmaken; maar toen ze zijn stumperachtig, spottend gezicht net even boven de dekens zag uitsteken, kon ze toch met moeite een lach bedwingen; ze begreep echter dat ze geen moeite meer hoefde te doen om achter de waarheid te komen. Het was niet de eerste maal in zijn leven, dat Sniedertien een grap maakte van een onderwerp, waarop hij tegenover anderen niet verder wenschte in te gaan. ✉ Een paar dagen later kwamen zijn zoon en dochter over. Rieka vertelde hoe het met vader stond en voegde er tot niet geringe verbazing van Gait en Dieke aan toe, dat ze zeker wel wisten van vader's spaarpotje, dat tenminste een paar duizend gulden moest bedragen. Nog onlangs had hij haar een bundeltje van 20 lapjes van honderd laten zien, die hij echter, na er even mee te hebben gegeurd, dadelijk weer in een heel klein ijzeren kistje had opgeborgen. Sniedertien bleef nog een paar weken sukkelen en Gait en Dieke vonden het na de openbaring van Rieka niet meer dan kinderlijken plicht, herhaaldelijk naar vader's welstand te komen informeeren. Ze brachten soms zelfs een versnapering mee, die door Sniedertien dan met een vriendelijk lachje werd geaccepteerd. ✉ Op een avond, toen beide pas vertrokken waren, riep Sniedertien om Rieka. Hij voelde zijn einde naderen en vertelde haar, dat ie bij den notaris al lang geleden had vastgesteld, dat zij z'n meubeltjes zou erven. Sniedertien, vermoeid van 't praten, zweeg een poosje, maar door zijn onrust merkte Rieka dat hij nog wat te zeggen had. Ze schoof haar stoel dus dichter bij de bedstee en hoorde toen Sniedertien met zwakke stem, in korte, afgebroken zinnetjes, fluisteren: „Wat dat andere angiet.... Rieka.... ie begriept mi'j höp ik wel.... ze zult er lang noar züken.... dat belove ik ze." Het waren Sniedertien's laatste woorden en hij stierf, zooals hij geleefd had, met een glimlach om de lippen. ✉ Dien zelfden avond nog drukte Rieka hem de oogen toe. De buurvrouwen hielpen daarna bij het afleggen; onder een bakje koffie praatten ze nog wat na over Sniedertien's onbezorgde, zonnige levensopvatting en Rieka maakte zoo en passant gewag van zijn laatste woorden, die ze goed gehoord, maar slecht begrepen had. ✉ Ook de buren vonden het een raadselachtig geval. Toen een van de oudjes echter opmerkte: „Wie wit, misschien heff'e nog wel in zien laaste oogenblikken 'n grappien verkoft," vonden ze allemaal, dat het hem best was „anvertrouwd." Maar het raadsel was daarmee niet opgelost en tenslotte won de meening veld, dat Sniedertien, ijlende een beetje, zich op de twijfelachtige geriefelijkheden van zijn plaatsje achter den molen had voorbereid. ✉ Den volgenden dag kwamen Gait en Dieke, gevolgd door den dominee, aan wien Sniedertien een paar dagen vóór zijn dood de sleutels van het kabinet — het erfstuk van Rieka dus —, had ter hand gesteld. „'t Is better en secuurder zoo", had Sniedertien gezegd en Rieka van haar kant vond er een geruststelling in tegenover mogelijken achterdocht van de beide kinderen. ✉ Na de begrafenis hoorden Gait en Dieke uit het testament van Rieka's meubelerfenis, en nu ze wisten dat vader buiten zijn inboedeltje en huisje ook nog een aardig duitje aan contanten had nagelaten, verzochten ze dominee het kabinet te willen openen. ✉ Op de planken en in de laden, overal lagen de bundeltjes kleeren netjes op elkaar gestapeld; maar nergens was iets te vinden, dat op een lapje van honderd leek. Dan maar eens aan 't zoeken in de groote eikenhouten kist, het tweede en eigenlijk ook het laatste meubelstuk, dat voor een inspectie in aanmerking kwam. Weer kwam het eene stuk ondergoed na het andere voor den dag; alles werd uit de vouwen en plooien gehaald, in de stille hoop, dat er onverwacht iets over den steenen vloer zou rammelen; maar van 't kleine ijzeren kistje was geen spoor te ontdekken. ✉ De nieuwsgierigheid van 't eerste onderzoek begon plaats te maken voor een beetje onrust, en toen ten leste alles in 't kleine kamertje overhoop was gehaald, stelde dominee, met het oog op de zenuwachtige spanning die er heerschte, voor, om de werkzaamheden den volgenden dag voort te zetten. ✉ De kleeren gingen weer in de kist, dominee nam de sleutels mee en 's morgens vroeg al, na een slapeloozen nacht, stonden Gait en Dieke in angstig ongeduld, op zijn terugkomst te wachten. ✉ Het wroeten en tasten begon opnieuw. Ofschoon iedereen overtuigd was van den overbodigen arbeid die er aan werd besteed, kregen kabinet en kist eerst weer een grondige doorzoekingskuur. In steeds sneller tempo volgden daarna de plinten van deur en vensters, de tegels van den vloer en de planken van de bedstee; er was er niet één, die op zijn normale plaats bleef zitten. Het zweet gutste de tot wanhoop gebrachte tobbers van de lijven en met iedere minuut groeide de tragische zekerheid, dat er althans in het sterfkamertje geen enkel lapje van honderd verborgen zat. ✉ Rieka liep zenuwachtig heen en weer en om te voorkomen, dat men haar zou beschuldigen er meer van te weten, vertelde ze aan Gait en Dieke van Sniedertien's laatste woorden. En nu pas begon ze verband te zoeken tusschen het geheimzinnig gebabbel vlak voor zijn dood, en het oogenblik waarop zij hem gedurende zijn ziekte, midden in den nacht, met moeite over de bedsteerand zag kruipen. Het stond bij haar nu wel vast, dat hij dien nacht buitenshuis was geweest en de conclusie, dat het kleine kistje ergens op het erf begraven was, lag vrijwel voor de hand. Met schop en greep gewapend werd het onderzoek in den

Foto v. Kankowsky.

IN OOST- EN WEST-HONGARIJE.
MEISJES TE MEZÓKÖVESD.

laten middag dus voorgezet; ieder plekje, tot zelfs de mesthoop toe, kreeg een beurt en altijd weer met hetzelfde resultaat: veel stof, modder en narigheid, maar geen zweem van iets, dat met het zoo vurig begeerde erfenisje ook maar in het geringste verband stond. ☒ Den volgenden morgen heel vroeg, aanvaarden Gait en Dieke den terugtocht naar het kleine provinciestadje. Moedeloos zich verdiepend in de zonderlingste gissingen, wonden ze zich hoe langer zoo meer op en het eind was, dat ze Rieka, zonder haar rechtstreeks te beschuldigen, toch achter haar rug een dosis wantrouwen naar het hoofd slingerden, die aan duidelijkheid weinig te wenschen overliet. Maar wanhopen deden ze toch niet, en zoodra er een vrije dag was zag je Gait of Dieke, of allebei, onverwacht in de buurtschap verschijnen. ☒ Kwam Gait alléén, dan was het tegenover Rieka koek en ei, maar Dieke moest het ontgelden. „Ik hol 't er veur, dat die rakker de centen al lang binnen hef; ze is niet zoo domme as ze zich veur dut; wat zeg ie er van Rieka?" ☒ Was Dieke in haar eentje aan 't ploeteren en graven dan werd Rieka in vertrouwen verteld, dat zij — Dieke — vast en zeker wist, dat ze „deur Gait beduveld werd." „Vertrouwen doe k'm niet; kemedie spöllen heff'e altied meroakel goed ekunt." En waren ze met z'n tweeën bezig de boel rondom het kleine huisje te ontredderen, dan gebeurde het, dat er een boer uit de buurtschap voorbij kwam, die brutaalweg insinueerde: „dat ze nou moar mit die gekkigheid mosten opholden." „Breng de portie van de commiezen moar op 't kantoor, ie holt toch nog genog over!" werd er dan plagend over den doornhaag geroepen. ☒ Alleen Rieka schudde medelijdend het hoofd. Ze had Sniedertien zoo door en door gekend en als háár werd gevraagd, wat ze er nu eigenlijk van dacht, zei ze schouderophalend: „Völle begriep ik er niet van, moar dä wee'k wel, ze zult er lange noar züken, let 's op wa'k oe zegge." ☒ En ze hèbben lang gezocht, tot in den laten herfst. Sniedertien, die in den aanvang van den zomer gestorven was, had het kistje met een ijzerdraad aan een zwaren tak van den ouden lindeboom, vlak achter de deel, vastgebonden. Door een dikke laag blaren overdekt, hing het daar onzichtbaar en verborgen voor iedereen. Maar in den herfst, toen de boom kaal begon te worden, ontdekte Rieka een verdacht uitwas aan een tak, juist boven de schuurdeur, met het gevolg, dat de lapjes van honderd ongeschonden voor den dag kwamen en de nagedachtenis van Sniedertien, die van zijn eigen kinderen al het heilige kruis had nagekregen, binnen 24 uur in alle denkbare eere werd hersteld.

Foto v. Kankowsky.

IN OOST- EN WEST-HONGARIJE.
MATYO-ECHTPAAR MET KIND.

XI De held.

☒ Vermoedelijk had zijn vader hem Hermannus gedoopt, maar veel deed het er niet toe; om hem aan te duiden was er keuze genoeg. De een noemde hem Mannus; een enkele, meer spottenderwijze, sprak van Manus; weer een ander, die blijkbaar vond, dat iedere letter, die zonder bezwaar gemist kon worden, ook overbodig was, zei kortweg Mans. Dan waren er ook die den vermoedelijken Hermannus, zinspelend op z'n kleine, tengere gestalte, familiaar weg Mannussien betitelden. ☒ Zoo in zijn verschillende intiemere naamvariaties was hij uitsluitend in kleineren kring, in het dorp zelf bekend; de buitenwereld, de boeren uit den omtrek, spraken nooit anders dan van Möllemans. En dàt was een naam die nooit aanleiding kon geven tot eenig misverstand, omdat er in het dorp maar één molen stond. ☒ Möllemans had een goeie zaak; als er wind woei, draaide zijn molen; gebrek aan klanten had hij nooit. Dicht bij den molen stond z'n woonhuis en daar tegenaan, juist naast de plek waar de boeren op marktdag hun vee gingen verhandelen, had Mannus een slijterij laten bouwen; en in een grappige bui placht hij dan te zeggen, dat niemand hem dus kon verwijten, dat hij alleen van den wind leefde; want die slijterij bracht een aardige duit in 't laadje en Möllemans was in de lange jaren dat hij zijn geld, behalve te verdienen, ook behoorlijk bij elkaar wist te houden, een notabele in 't dorp geworden. Zijn tweezijdig beroep bracht buitendien mee, dat hij een ruimen kring van kennissen en vrienden bezat, die hem, door Mannus een zetel in den raad te bezorgen, zelfs van notabelen tot autoriteit promoveerden. En hij zat er, ofschoon liberaal in een Christelijke streek, zoo vast als een muur, omdat hij altijd en overal voor de belangen van de boeren opkwam. Als zakenman begreep hij heel goed, dat hij dan tevens zijn eigen belang hoog hield. ☒ Möllemans was overigens — ook in den Raad — niet gewoon een blad voor zijn mond te nemen; en buiten den Raad kon hij haast geen zin spreken, zonder aan 't begin en aan 't eind een flinke knoop te leggen. Z'n vloeken was in 't dorp spreekwoordelijk, en menig huismoeder, als ze een van d'r bengels hoorde razen of schelden, luchtte haar verontwaardiging in een bestraffend: „Fuj toch, ie liekt Mannussien wel." ☒ Ja, Möllemans voelde zich zóó liberaal en onafhankelijk, dat hij nu en dan zelfs over democratie begon te praten. „Een ieder mut het siende hebben", zei hij dan na een drukken marktdag tegen de naplakkende boeren, „woar zul 't anders hen." En hij sloeg met de vuist op tafel, als hij het over de poppekast, het militairisme, had. En in de zomermaanden, als het kanongebulder van de in de buurt oefenende troepen door het dorp dreunde, placht Mannus altijd te zeggen: „Nou ku'j weer heuren woar de belastingcenten blieft; doar gooit ze 't geld wer eveur de varkens," en hij had dan in de verontwaardigd schudde-koppende boeren een dankbaar gehoor. Een beetje in tegenspraak met dien soldatenhaat, was zijn bijzondere eerbied voor 't vorstenhuis. Waarschijnlijk echter omdat Mannussien met zijn raadszetel, zijn molen en z'n kroeg, in den vorst een symbool zag van het bestaande maatschappelijke stelsel. Wie hem van socialisme sprak, had kans op een bombardement van vloeken. „De roojen vroagt altied geld, de soldoaten kost altied geld", daaromheen draaide zijn gansche politieke program. ☒ Maar toen de wereldoorlog uitbrak, werd Mannussien in zijn antimilitairistische gevoelens wel wat aan 't wankelen gebracht; ja, op een vroegen Augustusmorgen ging hij zelf zóó ver, van zijn molenbelt af een voorbijtrekkenden grenstroep geestdriftig toe te roepen: „Lang zullen ze leven, sloat ze moar op d'r lu smoel, de Moffen." ☒ Möllemans dacht aan z'n molen, z'n kroeg en aan zijn knus Möllemans-bestaantje; maar ook aan z'n Hollandsche vrijheid en aan z'n molenaarsalleenheerschappij, die hem in staat stelde dapper te pochen, dat hij lak had aan Jan en alleman. En Mannussien werd

angstig een beetje als hij berichten las over den Belgischen inval en over de verwoestingen in het veroverde gebied. Maar als hij dan een soldaat zag kreeg ie weer moed en nam onderdanig z'n witbestoven petje af, wanneer er een hooge 't molenpad opkwam, om te vragen naar den weg in 't dorp. Later beweerde Mannussien, dat hij in die dagen een beetje de kluts was kwijt geweest; en die kreeg hij pas terug, toen hij zekerheid dacht te hebben, dat ieder der oorlogvoerenden genoeg had aan zich zelf en aan z'n vijanden; toen er in de kamers weer spottenderwijs over sabelrinkelaars werd gesproken en vooral, toen hem duidelijk werd, dat de poppekast lang ging duren en geld, akelig veel belastinggeld ging kosten. En Möllemans sloeg weer met de vuist op tafel, als hij maar in de verte iets zag, dat op een soldaat leek. En ongetwijfeld zou hij meer dan ooit lak hebben gekregen aan Jan en alleman, als hij in de dagen van de Spaansche griep, op den dood af, niet wekenlang aan 't ziekbed was gekluisterd. ✉ Jong was Mannussien lang niet meer, zoo tegen de 60, en hij, die zich zoolang z'n molen draaide en zoolang de markt vol koeien stond, bitter weinig om 't hiernamaals had bekommerd, voelde, toen hij met den dag zieker en zwakker werd, dat zijn raadszetel een bedenkelijke kans kreeg gauw vacant te komen. Hij maakte zich nog angstiger dan in de dagen van den Belgischen overval; en hij kreeg berouw over zijn onchristelijk leven. ✉ Möllemans, die nooit een kerk bezocht dan op Oudejaarsavond en dan, om een ieder „het siende te geven," een rijksdaalder in 't zwarte zakje liet glijden, Möllemans vroeg op een crisisavond, toen zijn vrouw hem zacht tot bidden vermaande, om den dominee. En hij liet zich, devoot van zijn vrouw naar dominee en van dominee naar den bijbel starend, voorlezen uit de gelijkenis van den verloren zoon. En z'n angst maakte plaats voor berusting. ✉ Ruim een maand later hoorde ik tot mijn groote verbazing, dat Mannussien nog tot de levenden behoorde en zelfs alweer op zijn molenbelt zat. Dat was wèl een verrassing; en juist was ik van plan zijn vrouw, die hem altijd zoo goed had verzorgd en verpleegd, met haar succes geluk te wenschen, toen ze op mijn vraag hoe haar man het nu wel maakte, met een diepe zucht zijn beterschap uitklaagde: „Och meneer, 't is met Mannussien toch wat te zeggen; hi'j is 't er heelemaal weer boven op, hi'j vloekt weer als een ketter."

SALLANDSCHE HEIDE MET SCHAPEN.

DE PALMEN VAN HYÈRES.

NERGENS aan de Fransche Rivièra bekleedt de palm een zóó belangrijke plaats in het landschap, nergens kan deze onder den Afrikaanschen hemel thuisbehoorende boom er zelfs wedijveren met de beroemde palmen van Bordighera en San Remo aan de Italiaansche Rivièra als te Hyères, de oude Provençaalsche stad in het Departement van de Var. En toch ligt Hyères slechts 21 kilometers ten Oosten van Toulon, waar de in Provence beruchte mistral, de koude, droge, uit het Noorden waaiende wind, ja ook nog op vele verder oostwaarts liggende punten der Azuurkust den plantengroei zooveel nadeel kan doen. Dat men Hyères en omgeving tot een Afrikaansche oase te midden der inheemsche flora van het kustgebied der Middellandsche zee heeft kunnen maken, en dat hier op het gebied van bloemen-, vruchten- en groentencultuur het hoogste bereikt is kunnen worden, waartoe de vorderingen der wetenschap en techniek de menschelijke energie in staat stellen, heeft dit heerlijke oord aan hare zoo gunstige ligging ten opzichte van het omringende gebergte en aan de zegenaanbrengende rivier de Gapeau te danken, die, van den bergketen van la Sainte Beaume, ten Oosten van Marseille ontspringende, met hare zijtakken de rijke vlakte van Hyères besproeit. ✉ Ook de groote afwisseling in de topographische gesteldheid harer omgeving, die eene zoo groote verscheidenheid van landschappen in de omgeving van Hyères in het leven riep, heeft er toe bijgedragen, om deze stad tot een der meest aantrekkelijke winterverblijfplaatsen te maken, die dan ook reeds vroeg, toen men aan vele der nu zoo beroemde winterstations der Azuurkust, als Cannes, Nice, Monte-Carlo, Menton, nauwelijks dacht, de aandacht heeft getrokken van tal van beroemdheden op elk gebied, waarvan velen in proza en poëzie de heerlijke natuur van Hyères hebben bezongen. ✉ Ik bezocht dit oudste winterstation der Azuurkust voor de eerste maal, nadat ik het kustgebied tusschen Cannes en Menton — het deel, dat voor de meeste toeristen als de eigenlijke Rivièra geldt — in verschillende richtingen had mogen doorkruisen en nadat reeds zoovele Rivièra-landschappen onvergetelijke indrukken bij mij hadden achtergelaten. Dat zelfs toen nog de aparte schoonheden van de natuur in Hyères' omgeving mij in zoo hooge mate hebben kunnen treffen, mag zeker wel tot aanbeveling strekken aan hen, die in een rustige omgeving, niet of weinig gehinderd door het snobbisme van het moderne toeristenverkeer, waar natuurgenot willen smaken. Want in welke richting men zijne tochten ook uitstrekt, telkens boeit weer opnieuw de groote verscheidenheid van landschapsbeelden, die hij er te genieten krijgt. ✉ Maar al zou de omgeving niet dien zeldzamen rijkdom van landschappelijk schoon bieden, dan zou alleen reeds de palmenweelde in het moderne stadsgedeelte den Rivièra-bezoeker voldoende aanleiding moeten zijn, om zijne reis te Toulon te onderbreken en hetzij met de zijlijn der P. L. M., hetzij met de lijn der Sud-France, die de verrukkelijke kustlijn volgt, zich naar Hyères te begeven, waar hij onder de statige palmenrijen der talrijke lanen onvergetelijke indrukken kan opdoen, die hem als een sprookje altijd zullen bijblijven. Hetzij hij van het station der P.L.M. door de Avenue Godillot of door de Avenue de la Gare (nu herdoopt in de A. Edith Cavell) en de Avenue Gambetta stadwaarts gaat, hetzij hij van het station der Sud-France door de Boulevard des Anglais de heerlijke Avenue des Palmiers bereikt, overal zijn het de statige palmenstammen, die hem vergezellen en wier reusachtige bladkronen zoo schoon tegen het azuurblauw des hemels afsteken, hem ieder oogenblik Afrikaansche landschapsbeelden voor den geest roepend. ✉ Wie van scherpe natuurcontrasten houdt en wie de verschijning van het moderne Hyères als een „petit coin d'Afrique" nog meer als een plotselinge verrassing wil genieten, hij trede van het beschermende gebergte, „les Maurettes" (kleine Mauren) geheeten, de stad binnen. Hij late zich te dien einde langs het traject Toulon—Hyères van de P.L.M. naar het kleine station la Crau brengen; hij bestijge van hieruit, te midden van wilde rotspartijen, nu eens onder het dichte groen van dennen en kurkeiken, dan weer langs altijd groen, geurend heestergewas, het gebergte, om van het hoogste punt (392 M.) stadwaarts af te dalen, daarbij het heerlijkste pano-

rama over Hyères, de weelderige vlakte en, in het verschiet, de zee genietend. Wanneer hij dan door smalle, trapsgewijs afloopende straatjes, langs oude woningen, met het sombere grijs harer vervallen gevels, die alle stadjes van Provence uit het feodale tijdperk kenmerken, eindelijk de Avenue des Iles d'Or heeft bereikt, die de grens van de oude en de nieuwe stad vormt, ziet hij, nog zoo geheel vervuld van de karakteristieke schoonheden der oorspronkelijke vegetatie van het Middellandsche Zeegebied, zich bijna zonder merkbaren overgang te midden eener weelderige uit subtropische en tropische landen geïmporteerde flora geplaatst, die het beschuttende gebergte hier heeft mogelijk gemaakt en onder welke de Afrikaansche dadelpalm de belangrijkste plaats inneemt. ✕ Op de Place des Palmiers, aan laatstgenoemde Avenue gelegen, aanschouwt men de oudste palmen van het moderne Hyères, hetgeen niet verbazen kan, daar men zich hier in het oudste gedeelte der nieuwe stad bevindt. Op dit plein staan exemplaren, die reeds in 1836 geplant zijn en een hoogte van meer dan 20 M. bereiken. ✕ Toen de ondervinding had geleerd, dat de Afrikaansche dadelpalm (Phoenix dactylifera L.) hier, hoewel zelden, rijpe vruchten voortbrengend, tot even forsche boomen uitgroeit als in zijn vaderland, heeft men ook proeven genomen met een andere Phoenixsoort (Phoenix canariensis Hort.), die op de Canarische eilanden inheemsch is, en met zijn korteren en dikkeren stam (6—8 M. bij een middellijn van 1 M.) en zijn honderden, neêrhangende, donkergroene bladveêren tusschen de dadelpalmen in de Avenues, en niet minder in tuinen en parken een mooi effect maakt. ✕ Deze proeven zijn hier, evenals met zoovele andere exotische gewassen, als Agaven, Aloe's, Cactussoorten, Dracaena's, Araucarias enz. schitterend geslaagd. Men zaait hier de palmpitten als bij ons de erwten en boonen. Hier te lande is de Ph. canariensis, voor het meerendeel uit de kweekerijen van Hyères afkomstig, zeer gewild. De sierlijke palmpjes, die met hunne fijne, zoo lang frisch blijvende donkergroene bladveêren, zoo veel in onze kamers worden gekweekt, zijn jonge exemplaren van deze soort en onder den naam Ph. Tenuis bekend. ✕ In Afrika waar het slechts om de rijpe vrucht te doen is, plant men de dadelpalm doorgaans door de uitloopers voort, die onder aan den stam ontspruiten, daar de ondervinding heeft geleerd, dat onder de zaailingen voor meer dan de helft mannelijke exemplaren voorkomen (de mannelijke en vrouwelijke bloemen zijn n.l. over twee boomen verdeeld), terwijl één mannelijke boom voldoende stuifmeel oplevert, om 24 vrouwelijke boomen te bevruchten. Wanneer men b.v. in de kweekerij „du Gros Pin" bij het ingaan der stad, de duizenden exotische planten van één soort onder een dek van boomheide (Erica arborea) bijeen heeft gezien, en eindelijk, aan het slot van zijn bezoek aan dit eldorado voor den natuurminnaar, de enorme ontwikkeling der bloemen-, vruchten- en groentencultuur op de uitgestrekte vlakte ten Zuiden en ten Oosten der stad heeft gadegeslagen, waar zijn oog ook nog telkens door een zeldzame verscheidenheid van decoratieve planten uit het Oosten, om die tuinen en de landhuizen, geboeid wordt, zal met Ed. de Morsier instemmen, dat Hyères en hare omgeving voor den toerist is: „le portique d'entrée fleuri et embaumé de la Rivièra." H.v.C.

PALMEN TE HYÈRES.

Hoeven en klauwen

17) DOOR G. D. ROBERTS.

OVERWEGENDE dat de kudde vroeger of later terug moest keeren naar haar weidegrond, zocht hij in schuine lijn zijn weg bergaf, stak een aantal grasvelden over waar hij geen enkel spoor van hoeven kon vinden en kwam ten slotte uit op een warnet van lage, alleenstaande rotsen, dichte boschjes struikgewas en smalle strooken groene vallei. ✕ Uit al wat Allen gehoord had omtrent de gewoonten der bergschapen, maakte hij op, dat dit zoowat de laatste plaats was, waar hij kans had ze te vinden. Na al dien tijd van zelfbeheersching, begon hij zachtjes te vloeken, terwijl hij rondzocht naar den besten uitweg uit dit warnet. Plotseling verhelderde zijn gezicht. De kwaadheid verdween uit de licht-blauwe oogen. Daar was het spoor van de kudde, recht afdalend in de steilste en minst aanlokkelijke vallei. Het was een versch spoor — zoo beslist versch, dat eenige der vertrapte grassprietjes nog bezig waren, zich op te richten. ✕ „Verduiveld!" mompelde Allen. „Het schijnt, dat ik toch niet zooveel van die dieren weet, als ik dacht dat 't geval was!" — En hij sloop geruischloos terug naar de bedekking van het struikgewas. Wat hem nu te doen stond, was het spoor te volgen, zonder zelf gezien te worden. Het was de moeilijkste manier van spoorzoeken, die hij ooit in zijn leven had te doen. Het kreupelhout was dicht ineen gegroeid, de helling steil en de weg soms onbegaanbaar. Hij

BIJ SAN BERNARDINO IN CALIFORNIË.
OP DEN ACHTERGROND DE BESNEEUWDE TOPPEN VAN DE SIERRA NEVADA.

moest geruischloos loopen als een wezel, want hij wist van hooren zeggen, dat de ooren van een bergram bijna zoo scherp zijn als die van een uil. En hij moest zorgen, dat hij nooit en nergens zichtbaar werd, wat hem dwong zijn weg te zoeken door het meest onbegaanbare gedeelte van het struikgewas. En niettegenstaande dit alles was hij niet meer kwaad; lette hij niet meer op de vliegen en de hitte; en als het zweet in zijn oogen liep, veegde hij het er zonder mopperen met zijn mouw uit. Hij was overtuigd dat hij het innig verlangde trofee van den prachtigen kop zou verkrijgen en wat meer zegt, alleen door zijn eigen jachttalent. Even later bespeurde hij door een opening in den bladeren-wand een kalm weidende ooi, op niet meer dan twee honderd el afstand. Zij bewoog zich langzaam over zijn beperkt gezichtsveld en verdween weer. Met al zijn waarnemings-vermogen tot het uiterste gespannen, met al zijn gedachten op dit ééne doel gericht, baande hij zich in stilte zijn weg, ieder oogenblik hopend den grooten ram te zien. ✉ Maar er was een element in dit geval, dat als Allen er van geweten had, hem belet zou hebben zich zoo geheel aan dit eene doel over te geven. Hij was niet de eenige jager in dit gedeelte van de bergen. Toevallig had een ruige oude, grijze beer al een tijd lang het oog gehad op die kudde. Hij hield van schapevleesch en hij wist, dat dit heel moeilijk te krijgen was, vooral voor een beer. Daarom sloop hij er heen met een geluidlooze sluwheid grooter dan die van Pete Allen. Met het natuurlijk gevolg, dat hij Allen het eerst in het oog kreeg. Waarop hij alle mogelijke voorzorg nam om te voorkomen, dat Allen hem zou zien. ✉ In die afgelegen streek hadden de grijze beren nog niet de hoogst belangrijke ervaring opgedaan, dat de mensch verreweg het meest te vreezen dier is. Toch was het op de een of andere wijze tot hem doorgedrongen, dat hij dit onbeteekenende schepsel niet te licht mocht tellen. Er was iets bazigs in zijn optreden — zooals de beer herhaaldelijk van uit een veilige schuilplaats had geconstateerd — dat onbekende krachten deed vermoeden en tot nu toe had de oude beer — dien het nooit aan voedsel ontbrak en die geen reden had de menschen te haten — zich wel gewacht strijd met hem te zoeken. Maar nu was hij kwaad. De kudde, die de man volgde, was zijn eigen wild. Het was een overtreding van zijn jachtgebied — een punt waarop grijze beren uiterst gevoelig zijn. Zijn eerste opwelling was den man onmiddellijk aan te vallen. Toen werd hij weerhouden, of beter gezegd besloot hij nog even te wachten, gedreven door een mengsel van voorzichtigheid en nieuwsgierigheid. Hij veranderde van richting en begon Pete Allen te bespieden, zooals Pete Allen de schapen bespiedde. En heel in de hoogte, in het onbewolkte uitspansel, keek een vliegende arend — die door openingen in het gebladerte van tijd tot tijd een deel van het drama kon volgen — met onbewegelijke, minachtende oogen er op neer. ✉ Hoe groot en schijnbaar log de beer ook was, baande hij zich niettemin een weg door het kreupelhout even geluidloos als de man en veel vlugger. Hij naderde hem steeds meer en inmiddels vergat hij het andere wild in zijn intense belangstelling in die nieuwe en moeilijke prooi. Hij liep niet pal achter den man, maar zoowat op dezelfde hoogte als deze, aan den anderen kant van een smalle steile strook grasland. Hij stond juist op het punt zijn spieren te spannen voor den laatsten stormloop, die de inbreuk op zijn jachtrecht zou wreken, toen hij den man plotseling zag stilstaan en iets, dat op een langen, bruinen stok leek, naar zijn schouder zag brengen. Hierop bleef de beer evenzoo stilstaan, daar zijn toorn nog niet groot genoeg was om zijn nieuwsgierigheid te overwinnen. ✉ Pete Allen had eindelijk den grooten bruinen ram in het vizier gekregen, die op nog geen honderd el afstand de wacht stond te houden. Het was een prachtig, gemakkelijk schot, daar het doelwit alleen stond, omlijst door groen. Hij hief het geweer op, waarbij hij met voeten en knieën trachtte zich houvast te geven in zijn onzekere positie. Maar vóór hij den ram onder schot kon krijgen, zag hij hem tot zijn verbazing een sprong doen waardoor hij uit zijn klein gezichtsveld verdween. Verbluft liet hij zijn geweer zakken. Op hetzelfde oogenblik dwong dat vreemdsoortige en onberekenbare gevoel, dat schijnt te zetelen in de nekharen en de huid van de wangen, hem het hoofd om te keeren. Hij was juist op tijd om de reusachtige gestalte van den grijzen beer uit het kreupelhout te zien schieten en over het open terrein te zien rennen. Bij dit dreigende gevaar schoot de New Brunswicker onmiddellijk, en daar hij vertrouwen in zichzelf had en geen oogenblik twijfelde aan de bedoeling van den beer, waagde hij een moeilijk schot. Hij mikte op het midden van den nek, in de hoop den ruggegraat te breken, want hij had gehoord dat een schot pal door het hart soms een grijzen beer niet kan stuiten in zijn vaart. ✉ Er mankeerde niets aan Pete Allen's schietkunst, noch aan zijn zenuwgestel. Maar juist op het oogenblik waarop hij den haan zou overhalen, mengde het eigenaardige Noodlot van de wildernis zich in dit drama. De grond onder Pete Allen's voeten brokkelde af. Terwijl hij vuurde, viel hij en inplaats van door den ruggegraat van den beer te dringen, brak de lange, doodelijke kogel slechts diens rechter schouder. Pete Allen rolde zoowat acht of tien voet naar beneden en verloor zijn geweer bij zijn pogingen om zich vast te houden. Met angstige verontwaardiging zag hij hoe het geweer tegen een tak stootte en zoowat twaalf voet weg sprong. Hij deed woeste pogingen om het te grijpen; maar voor hij het stevig kon pakken, gleed het door de takken heen en viel nog een twaalf voet naar beneden. Op hetzelfde oogenblik zag hij met sterker en doodelijker angst dan hij ooit in zijn leven ondervonden had, de donkere massa van den beer, groot als een berg, naar omlaag scharrelen. Door den schok van den kogel was het dier even buiten westen geraakt en had zich — naar de wonde kijkend — omgekeerd. Toen wilde hij zich, op drie pooten en grommend van woede, op zijn vijand werpen. In den loop der volgende drie seconden, terwijl hij zoo gauw mogelijk zijn geweer trachtte te bereiken, dacht Pete Allen aan duizenden dingen, grootendeels onbelangrijke. Maar onder dit alles leefde de vaste overtuiging, dat zijn laatste uur geslagen had. Die geweldige klauwen zouden hem verpletteren alvorens hij zijn geweer kon bereiken. Maar hij vergiste zich, want weer kwam het Noodlot tusschenbeide en haalde een streek uit, zooals het misschien nog nimmer te voren had uitgehaald. ✉ De groote bruine ram kwam met uitpuilende oogen woest de smalle helling oprennen, gevolgd door zijn kudde, blind van angst. Beneden in het dal was een lid der kudde besprongen door een puma, terwijl een tweede puma zijn sprong had genomen, maar gemist. De ram zag den beer dwars in zijn pad. Hij had geen tijd van richting te veranderen en in zijn angst leek het gevaar vóór hem onbeteekenend vergeleken bij het gevaar achter hem. Als de beer een mastodont of een megatherium geweest was, zou het voor den door paniek bevangen ram nog geen verschil gemaakt hebben.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.

HET WALENPLEINTJE TE AMSTERDAM.